GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunătóri.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 81. **Brasiovu 1 Novembre 20 Octobre** **1871.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Telegramulu

„GAZETEI TRANSILVANIEI".

Sibiiu 31 Octobre 10 min. 7 sec. primitu 12 óre 57 min. dim.

„Comitetulu ad hoc s'a desfacutu de sene cu dechiaratiunea: cumca pentru initiativ'a politica nationale numai comitetulu din anulu 1868, alesu in Mercurea, e competentu." —

Brasiovu 1 Nov. 1871.

Pentru cei impatienti si portati de prepusuri, asupra initiativei luate in caus'a emanciparei séu supastrarei autonomiei si a coordinatiunei ierarchiei bescricesci Alb-Iuliane, unite cu beseric'a Romei, aflamu cu cale a comunica urmatóri'a corespondentia originale, pentrucá cei pecatosi se se intórca si se nu mai pecatuésca facia cu soliditatea caracterului de asia unu barbatu probatu cá aurulu in focu:

Pest'a 20 Oct. 1871.

Prestimate Domnule!

Astadi suntu 11 ani de candu s'au surprinsu popórele din Austri'a prin diplom'a memorabile, care avea se puna capetu absolutismului germanu si domniei unei natiuni asupra alteia! Ce sperantie au fostu legatu poporale asuprite si insetate de libertate, si anume romanii, de acésta diploma! Cum au inceputu a se miscá din tóte partile — (in an. 1861 eran de odata 4 deputatiuni numerése din cei mai alesi barbati ai natiunei, in Vien'a) si a staruí pre la locurile competenti spre a castigá valórea acelei diplome! si nici ca li a fostu in desiertu alergarea, ca-ci romanilloru transliv. li a succesu a sparge edificiulu d o m u n i e i maghiare si sasesci si a cladi altulu, in care se aiba si romanii loca comodu a l a t u r e a cu ei! li a succesu a midiuloci cá si numele romanu se apese in cumpan'a popóraloru!

Acést'a schimbare a fostu inse fórte scurtu duratória, astadi suntemu éra acolo, unde amu fostu inainte de diploma, ba pardonu! ca suntemu cu multu mai reu cá la an. 1860; pentru ca inainte de diploma aveamu cu totii numai unu stapanu, astadi inse avemu mai multi, si anume unulu care atunci erá servu alaturea cu noi, astadi este celu mai severu alu nostru stapanu! si inca Ddieu mai scie pana candu astadi — preste 11 ani — nu mai gememu sub absolutismu germanu, ci constitutionalu! — Déra se lasamu acestea, ca scopulu scrisórei mele este altulu. Este adica se -ti facu cunoscutu, ca Ecs. Sa metropolitulu V a n c e a se afla de cateva dile in midiulocululu nostru. Credu, ca nu e de lipsa se -ti scriu in ce causa, ca tóta lumea scie, ca romanii uniti de multu astépta deslegarea a loru dóue intrebari, ce le tienu strinse in manile loru potericii dilei, adica a congresului bescr. si a episcopiei Gherlei. Trapedulu si alergarea metropolitului intru a inainta esirea la tienta a acestoru dóue cause ne tememu, ca éra voru fi fostu in desiertu, pentru ca — la stapanii nostri nu le vine la socotéla nici o miscare, care intiude a a j u n g e si a consolidá ceva ce nu e maghiaru! si pentru ca bunii nostri compatrioti (binevoitori) din tóte partile pre atatia au mai recomendatu la episcopi'a Gherlei, catu guvernulu nu mai scie cui se dè antaletatea! Se intielege, ca la propunerea unicului competentu propunetoriu, adica a metropolitului, nu reflectéza, cu atatu mai pucinu respectéza dreptulu de alegere usuatu chiaru si sub stapanirea de feru a Aprobateloru! sub p r e t e c s t u firesce ca „Domnitoriulu in documentulu despre fundatiunea episcopiei si a restauratu dreptulu de denumire"! cá si candu nu ar fi mai ecsistatu decrete si documente imperatesci, a caroru delaturare chiaru ministeriulu magh. le a midiulocitu de atatea ori — in desiertu! au acea ce léga manile romaniloru, de si s'a facutu sub absolutismu, astadi sub constitutionalismu inca trebuie se remana asia!

Tienerea congresului se spune, ca pentru acea nu vreau stapanii nostri cá se o concéda, ca trebuie se astepte se védia „ce se va alege cu celu rom. catolicu". Cu acest'a inse scie Ddieu candu se va alege ceva, ba precum se vorbesce, nici ca se va alege candu-va ceva, pentru ca chiaru aceia cari i'a urditu ar' dorí se remana tóte asia cum suntu, pentru ca li e cu multu mai comóda administrarea beserice i in starea acest'a absolutistica, — prin urmare noi inca putemu astepta pana la din'a e — loru pana va veni rondulu la a nostru! Dér' viu e Dumnedieu! si romanii uniti voru sci ce se faca, déca guvernulu va continuá a pune pedeci implinirei celei mai drepte pretensiuni si mai ardentei necesitati a beserice i rom. gr. catolice! se voru sci ei aduná éra pentru de a se cointielege despre pasii ulteriori, ce voru avé de a luá (intre marginile legei) pentru de a salvá atatu onórea — catu si beseric'a loru, — se intielege ca nu mai multu suplicandu —.

Ajute Dumnedieu! ✝

Epistole anonime.

I. Domnule Redactoriu! Vediu, ca fói'a dtale de cateva luni incóce inca se ocupa mai desu cu nisce termini introdusi cá de moda in diariastic'a romanésca, a c t i v i t a t e, p a s i v i t a t e, éra in cod'a a c t i v i t a t e i se mai adauge de curendu si barbarismulu latinescu F r a t e r n i z a r e. Nu me indoiescu intru nimicu, ca ai observatu totu-unadata, cu ce maiestria se incerca unii-altii de nou — a trei'a-óra de ani 24 incóce, a produce confusiune de idei, incatu ti se pare ca si-au propusu cá se faca pe romani, se nu mai scia distinge intre man'a drepta si intre cea stanga.

Totu in acestea dile se spune romaniloru, ca colo susu in Bud'a-Pest'a s'ar fi formatu unu consortiu cá de cincidieci barbati, unulu cá unulu, eminenti si escelenti, cari -si tienu de datorintia suprema, a scóte pe poporulu romanescu din noroiulu pasivitatei, in care 'i a cufundatu conferinti'a dela Mercurea" (?!). Consortiulu, care si-a propusu a salva pe natiunea romanésca, si inca cu sacrificiu de cate 50 fl. din pung'a fiacarui „actionariu politicu", este anonimu. Buna mesura, intielépta mesura si acésta, pe care o vedemu practicata pe terenulu p u b l i c i t a t e i p o l i t i c e mai preste totu in acelea tieri ale Europei, in care ómenii de b u n a educatiune s'au dedatu a se ocupa mai multu de lucru, de principie, éra nu de persóne, de care se ocupa numai a t u n c i, candu individulu vene si -ti spune verde in facia: Principiulu suntu Eu, natiunea suntu Eu, patri'a suntu totu Eu, Alfa si Omega suntu Eu; voi toti fara mine sunteti totu atatea nulle, nisce vai-de voi p'ací incolea.

Dta scii bine, ca pe la noi s'au intemplatu si de acestea, inca si mai grose decatu acestea. Éta deci unu nou argumentu, pentru cá se admiri si dta cu mine ecsemplari'a modestia a celoru cincidieci de barbati mai escelenti, cari ne voindu a gena pe publiculu romanescu cu auctoritatea persónei loru, au aruncatu pe scena numai pe dn. Francisc-Virgiliu Olteanu cá portatoriu de flamura. Cei cincidieci de barbati mai escelenti voiescu se invinga principiulu, éra nu auctoritatea, de care unii domni din Bucuresci se infiora inca si atunci, candu nu o vedu nicairi.

Se invetiamu Domnule Redactoriu si noi acestia lipsiti de ori-ce principiu, se fimu mai modesti, si de acum inainte se nu ne mai punemu obscurulu nume sub tóte fantasiele si visurile nóstre, ci déca totusi (dupa tacere de cativa ani), érasi mai simtimu in degete mancarimea de a ne ocupa de „politica", se ne ocupamu pe necunoscute, a n o n i m u, cum facu mai toti publicistii europeni.

Intr'aceea dtale -ti este totu asia de bine cunoscutu, ca nici-decum „mancarimea de politica", ci amicii nostrii de opiniuni ne impingu tocma in acestea dile nefaste si de mari tentatiuni, cá se reintramu pe campulu luptei, de pe care in anulu 1868 cá si in 1850, ne a reimpinsu fortí'a brutale, de si asta-data sub alta forma. Eramu prea determinati a mai petrece inca multu timpu in acésta „p a s i v i t a t e", in care ne simtimu totu asia de linistiti sufletesce, precum ne simtiseramu dupa trantél'a ce ni s'a fostu datu in an. 1850, pre candu ni se dicea: „Sunteti nisce fantasti si nebuni, déca mai vorbiti si mai visati despre nationalitatea romanésca", adica precum ne dicu acuma cei cincidieci de barbati mai escelenti, ca „astadi abia mai crede cineva in vitalitatea poporului romanu". (Program'a „Patriei" din 1/13 Octobre 1871.) (?!)

Da, eramu si mai suntemu determinati a petrece retrasi de pre terenulu politicu, pre catu timpu ne vedemu supusi la potestatea discretionaria ajutata de legile martiali, de baionete si mitraliése. Da, eramu determinati cu atatu mai vertosu, cu catu noi si de altmintrea nu vedemu pericululu prin acea prisma, prin care póte ca lu vedu amicii nostrii.

Unu singuru periculu vedemu si noi, si marturisimu, ca acela ni se pare a fi fórte mare. Acestu periculu ar' veni preste partea natiunei romanesci locuitória in marele Principatu alu Transilvaniei din momentulu, in care ea s'ar abate dela decisiunile cele intielepte, luate in c o n f e r e n t i'a d e l a M e r c u r e a.

Domnule Redactoriu! Este de mare necesitate cá se rogi pe lectorii dtale la tóta ocasiunea, se nu sufere a fi sedusi de mintiunile politice, care in timpuri de acestea se punu in circulatiune si la noi, cá si la alte popóra. C o n f e r e n t i'a n a t i o n a l e p o l i t i c a d e l a M e r c u r e a nu a recomendatu natiunei si nu i a decretatu pe capulu ei nici unu felin de pasivitate, ci ea a disu numai: Se ne retragemu de inaintea fortiei brutale atunci, candu vedemu fórte bine, ca nu suntemu in stare de a da peptu cu ea. Se nu ne vendemu eternele nóstre drepturi pre cate unu blidu de linte. Se

nu ne facemu de bajocur'a Europei, mergendu 9—10 insi la Pest'a cá deputati alesi, spre a cersi gratia, séu ce este si mai . . ., spre a conlucra la fericarea si omorirea individualitatei nóstre nationale si a patriei nóstre. Omorulu unui individu comisu de altu individu se pedepsesce cu mórte seu cu captivitate pe viétia; apoi déra ce ar' merita aceia, cari s'ar face complici ai omorului unei individualitati nationale, constatóre din cateva milióne de individi? Mergeti romani pe la casele vóstre, punetive cu totua lensulu pe munca, adica fiti **activi** in tóte ramurele vietiei ómenesci, abtieneti-ve numai dela una: Nu ve bagati de buna voi'a vóstra capulu in latiu.

Nu pasivitate, ci cea mai incordata activitate a recomendatu conferenti'a dela Mercurea poporului romanescu. Mai in scurtu, acea conferentia a facutu celu mai mare bine natiunei nóstre din Transilvani'a, pentruca facia cu legea martiale, cu „man'a libera" sub care se afla ea pe atunci, sub care se afla si pana astadi, arata si desfipse pentru Inteligenti'a poporului nostru una linia de portare politica si nationale, care este cea mai nemerita, cea mai intielépta si unica, pe care o ar' fi potutu alege intre impregiurari analoge ori-care poporu europenu, care tiene la demnitatea sa, si nu se espune cu minte usióra la insultele despotismului.

Asia déra eu rogu pe amicii nostrii de opiniuni, cá pre catu timpu va domina preste noi „man'a libera", adica despotismulu cu legea sa martiale, se ne tienemu strinsu si nestramutatu de concluselе nationali dela Mercurea, care suntu totu-una data quintesenti'a concluseloru nationali din Maiu 1848, Septembre 1848, Ianuariu 1861, Aprile 1863. In acestu casu credu eu, ca vomu trece inca si preste pericululu de facia cu onóre si fericire. Se nu ne seduca cantulu Sireneloru „Patriei"; se nu alunecamu de pre acestu terenu ocupatu de 24 de ani totudeun'a in urmarea celoru mai seriése discusiuni. Se nu mai fia vorba in acestea timpuri nici de conferintie, nici de congrese nationali. Au nu vedeti voi unde voliescu se ne aduca? Se ne adunamu sub presiunea „manei libere", unde se nu avemu a ne alege decatu una din dóue: A dice cá ei Igen, séu a merge la temnitia. Sub presiunea legei martiale nu se tienu congrese politice, éra déca totusi se tienu unde-va si candu-va, apoi acelea suntu aparate cu mana armata, precum a fostu aparata buna-óra adunarea din Maiu 1848 cu trupe si artileria de generaliulu Schurter, care nu a suferitu cá se vina preste noi boiarii din comitatulu Cetatei-de Balta si alu Albei; séu cum a fostu aparata cea din Septembre de poporulu armatu, in contra incercariloru baronului Nic. Vay de a o sparge cu tunurile.

Déca confratii nostrii romani din Ungari'a si Banatu simtu necesitatea de a tiené vreunu congresu séu macaru conferentia nationale, se tiena sanetosi acolo la dumnealoru, unde pre catu scimu noi, nu apasa legea martiale, ci numai maciuc'a si baltagulu, care inse acestea din urma nu suntu de natura de a produce stare exceptionale.

Imi mai remane domnulu meu, se ne ocupamu cevasi mai multu cu conferinti'a dela Mercurea, precum credu eu, totu spre linistirea amiciloru nostrii. Se facu adica romaniloru transilvani imputari grele, atatu de catra consortiu, catu si de catra unii amici de opiniuni, ca dela Mercurea incóce ar' fi cadutu in nu sciu ce apathia, inertia, nepasare, lene, trandavía, somnu mortaretiu.

Cine vreodata a fostu in stare se audia cum cresce érb'a, si cine a vediutu vreodenióra, cum se ingrosia stejariulu codriloru? Si apoi tocma acum apucá pe barbatii de statu din Pest'a dorerea de anima pentru pucinulu progresu alu romaniloru? Ce minune! Déra despre acestea vomu conversa cu alta ocasiune, déca cumva ne va suferi „man'a libera." —

Caus'a dualistico-federalistica.

Confusiunea in Austro-Ungari'a cislaitana a ajunsu a ameti capetele respectiviloru pana la pruritulu de amenintiari, cari tragu dupa sene resbunarea. Dualistii si nemti si maghiari -si au datu man'a se puna totu pe o carte, pentrucá pactulu loru se remana nealteratu. Nemtii nu numai in Austri'a petutindenea, ci si in Bavari'a si prin Germani'a se adunara in meetinguri de 3—5000 si luara resolutiuni, cari apróba prin recunoscientia cerbicós'a aperare a dualismului si a constitutiunei din Decembre. Partit'a lui Deák, care adunata in clubu la primulu semnalu decise respingerea a totu ce ar' si atinge numai alterarea aplanarei dela 1867 — adica a dualismului, insarcinà pe c. Andrássy cu misiunea de a apera neatentarea lui in consiliulu imperiului. C. Beust a compusu unu memorandu care culminà in propunerea, cá Mai. Sa se binevoiésca a asculta opiniunea divergenta a ministeriului imperiale cu min. unguresc dimpreuna. Acestu memorandu fù primitu cu adausu detaiatoriu si de catra br. Kuhn min. de resbelu alu imperiului, de Lonyai si Andrássy si se tramise la Ischl la Maiestate. Mai. Sa reintorcundusse la Vien'a primi pe c. Beust in audientia de 2 óre si decise cá Beust cu Andrássy de o parte si ministeriulu Hohenwart de alta se se consulte intre sene si propunerile se se iè inainte intr'o sied. sub presidiulu Mai. Sale. Hohenwart inca primi audientia de 2 óre si Mai. Sa -si luà informatiune despre procederea dietei boeme, apoi avisà pe min. Hohenwart a se pune in intielegere cu ministeriulu comunu si cu c. Andrássy. Dupa 3 dile de pertractari se tienù marele consiliu de coróna, in care mersera si ministrii imperiali cu c. Andrássy si Hohenwart cá parti contraverse.

Beust cu Andrássy in memorandu pretinsera, ca invoiél'a cu Ungari'a s'a facutu in modu legale de catra factori competenti si actulu acesta n'are lipsa de alta recunoscere, de unde se deduce, ca legea despre pertractarea obiecteloru comune nu se póte modifica unilateralminte, prin urmare delegatiunile trebuie se se aléga din senatu si cas'a domniloru; déca invoiéla cu Ungari'a e neatingibile, atunci si dualismulu in imperiu e neatingibilu, cá statuitu prin acea invoiéla, si déca senatulu e legale, atunci si constitutiunea din Decembre e legale, prin urmare federalismulu n'are nici o proptea a fi introdusu; cu tóte aceste si acésta flanca dualistica din punctulu de vedere autonomicu nu eschide concesiuni autonomice pentru provinciele singuratice. (Apoi unirea Ardéluliui dupa memorandulu lui Beust-Andrássy inca are nuantie de a spera concesiuni autonomice? Nu e superare din partea acésta pentru man'a libera?)

Intr'acea „Wiener Abendpost" oracululu austriacu, indigitá acum de a 2 óra, ca dupa ministeriulu Hohenwart numai absolutismulu mai póte urma. — Acum se telegraféza, ca min. Hohenwart, si a datu demisiunea si in 17 in consiliulu min. s'a comunicatu oficialu, ca demisiunea cabinetului s'a primitu, ér' Potocky, or' comandantulu generalu din Ungari'a br. Gablenz, mana tare, se fia candidati pentru ministri primari in Cislaitani'a. Despre Potocky se scrisa, ca elu nu va mai reintra la ministeriu decatu ingraditu cu unu absolutismu.

Tocma primimu si una nóua telegrama, care edice, ca inca caus'a rescriptului pentru diet'a Boemiei totu sta sub pertracta din partea cehiloru.

Intr'acea organulu min. Schäffle esplica tient'a unde e indreptatu federalismulu pentru monarchi'a austriaca asia: Federalismulu trebuie se fia devincerea dualismului si asternerea calei la restatorirea intregei monarchie unite; elu trebuie se duca la una Austria federata. Acuisitiunea cea mai dragutia a aniloru din urma, invoiél'a cu Ungari'a, trebuie resturnata, data preste capu nu numai in Cislaitani'a, ci chaosulu trebuie restatoritu si in Ungari'a (elu ecsiste dejá), pentrucá c. Thun si Clam-Martinitz se siédia in trestia si se taia la fluere. — Sub titulu „Regele Andrássy" mustra organulu meu pe germani pentru simpathiele loru maghiarice, imputandule, ca diacu de ból'a de creeri, ca n'au ajutatu la dévincerea dualismului, prin care singura victoria unitatea monarchiei ar' fi fostu restabilita. Federalismulu ar' fi multimitu pe slavi ducundui la o nóua viétia de statu. Acum miscarile slavice voru lua cu totulu alte forme.

Conducatorii cei moderati ai slaviloru se voru retrage din fruntea conducerei causei, si radicalii elementului slavu voru lua a mana frenele; acestia inainte de tóte nu voru crutiá nici politic'a nici constitutiunea lui Andrássy si acésta in scurtu o voru simtio cei din Pest'a, pucine septemani si din miscarea cislaitana si a slaviloru se va nasce o miscare unitaria generale. Torentandu indereptu dela scar'a tronului lupt'a va lua poterea cu atatu mai potinte. Èca, ca in scurtu nu se va afla in neactivitate nici unu poporu in monarchia; ci óre de ce se nu capete ómenii minte? —

„Albina"

institutulu de creditu si de economii.

Ni se comunica cele urmate in sied. comitetului fundatoriu, pe care le impartasimu cu onor. publicu, cá se se bucure dimpreuna, de intrarea in viétia secura a inst. „**Albina**":

„Lucrarile mai insemnate din siedintí'a plenaria dela 15 ale curentei a comitetului fundatoriu, tienuta la Sibiiu sub presiedinti'a ilustr. sale dlui Dr. Alecsandru Mocioni, si la care a participatu si ilustr. sa dlu Antoniu Mocioni suntu urmatórile;

1. Se iea spre sciintia reportulu dlui V. Romanu si se decide a se publicá pentru informarea publicului.

2. Se pasiesce la constatarea resultatului subscrieriloru in periodulu decursu si se afla intru tóte dupa cifrele din reportu.

3. Terminulu de subscriere la actiunile institutului se prolungesce pana la 30 Novembre a. c.

4. Pentru ecsaminarea speseloru de pana aici si cari se voru mai face pana la diu'a activarei institutului se esmite o comisiune constatória din dd. baronu Ursu si Ioane Hannia cu d. Elia Macelariu cá substitutu in casu de trebuintia, care va aré apoi de a reportá preste totu in acestu obiectu la viitóri'a siedintia plenaria a comitetului.

5. Se decide procurarea unei casse wertheimiane corespundietóre.

6. Se escria concursu pentru ocuparea postului de contabilu la institutu, care se se publice si in dóue foi germane din Pest'a si Vien'a.

7. S'a scontratu cass'a si aflatu in ordine."

Gratia Ddieului parintiloru nostri!!!

Institutulu acesta inca a intratu pliniu de viétia in sinulu, in dominiulu nóstru si speramu, ca'i vomu binecuventa resultatele cele nepricepute inca de multi!

Fratiloru romani! Avemu cea mai eclatanta satisfactiune a dorintieloru nóstre comune, ca institutulu acesta, ce intrà in viétia, fia eterna si binecuventata a lui viétí'a datatória de viétia materiale pentru poporu!!! va fi una sorginte din ce in ce mai bogata si pentru sprijinirea institutieloru nóstre de cultura, cum vedemu, ca servescu altele de feliulu lui la altii. — Déca pana adi subscriptiunile, cum ni se impartesiesce, au ajunsu la cifr'a de preste 2000 actii, se ne grabimu a sacrifica in restulu ce mai remane si pentru **academi'a romana de drepturi** celu pucinu una 1000 actii!

Credemu, ca nici una comunitate romana nu va lasa nefolosita acésta ocasiune a se eternisá in analele natiunei cu subscrierea de cate una dóue actiuni si pentru fondulu academiei, cá se fi facemu partasiu de binefacerile acestui institutu, facundu cu acésta indoitu folosu, dér' totuodata si sacrificiu indoitu pentru prosperarea vietiei nóstre! — Una inlesnire mare acésta de a linisti deodata si vocea cea stentorica a viitorului vietiei nóstre, care fara academia de drepturi e fórte amenintiatu, ér' viétia i-e ignorata, e despretiuita, e palidata si nu póte inverdi nici odata. Aceste 2 institute cu asociatiunea voru varsa balsamu de o nóua viétia domna de sperantiele viitórei prosperari, care reclama impreuna: Sacrificiu! Sacrificiu! Sacrificiu cu totii, ca numai in mesur'a loru ne va ajuta si Ddieulu parintiloru nostri! — Preutime si inteligentia romana, cá angeri aperatori si conservatori ai vietiei nóstre! se ne damu manele si parol'a la opurile aceste, cu indemnu aprobatu prin ecsemple premergatórie! —

Subscrisulu face inceputu mai subscriendu si una actiune la „Albina" pentru fondulu academiei romane de drepturi, cu indatorire de a urma cu platile la timpu in loculu si favórea fondului academiei pana la fine, care va percepe si interesele si anuitatile provenitórie. — Red.

Nr. 898/1871.

Dela inspectoratulu scolasticu alu comitatului Albei superióre, alu districtului Brasiovului si alu Fagarasiului.

Se aduce la cunoscientia publica, cumca guvernulu tierei si in anulu curente va remunerá instructiunea adultiloru.

De adulti se considera toti locuitorii, cei ce

au trecutu preste alu 15 anu alu etatei, fia barbatu, fia femeia.

Pentru instruirea in scriere si cetire se platesce invetiatoriului pentru fiacare individu adultu unu onorariu de 3 fl. v. a., ér' numai pentru scriere 2 fl. v. a.

Invetiatori potu fi: preutii, profesorii, notarii si ori-cari individi culti.

Déca ori-care intreprindietoriu au instruitu deplinu una grupa de adulti, póte incepe instructiunea cu alta grupa.

Onorariele le solvesce guvernulu instructiunei tierei pre calea acestui inspectoratu.

Pentru controlarea necesaria au de a se observá urmatóriele regule:

1. Fiacare intreprindietoriu are se arate antistiei comunali la inceputulu cursului list'a adultiloru insinuati la densulu. Primariulu e detoriu a face fara amanare aratarea la acestu inspectoratu.

2. Candu se finesce cursulu unei grupe, are se se faca ecsamenu publicu in presentí'a oficiului comunale si besericescu. Despre acestu ecsamenu are de a se face aratare detaliata, ca fiacare adultu ce au scintu la inceputulu cursului, si ce la ecsamenu: din cetire, scriere, aritmetica, si póte ca din alte obiecte. Aratarea are de a se aprobá prin oficiulu comunale si besericescu.

Este adeveratu, ca de si numai pentru cetitu si scrisu se platesce onorariulu, totusi se preferéza cei ce dau instructiune si din alte obiecte.

3. Aratarea despre ecsamenu are se se tramita indata acestui inspectoratu, alaturanduse scrisorile de proba ale celoru instruiti in scrisóre, cá se se póta face pasii necesari pentru asignarea onorariului cuveintiosu.

4. Timpulu ecsamenului de acea trebuie aratatu mai inainte, cá subscrisulu dupa putintia se se póta presentá in persóna la acel'a.

5. Déca oricare oficiu comunale ar' negligá asternerea aratarei necesarie, recercu prin acést'a pre respectivii partinitori ai instructiunei, a me incunoscientiá despre acést'a impregiurare.

Brasiovu in 14 Octobre 1871.

Ludoviciu Réthi m/p.,
consiliariu reg. si inspectoriu scolasticu.

Legea comunale

(articlu de lege XVIII din anulu 1871 despre regularea comuneloru, sanctionatu in 7 Iunie 1871, promulgatu in amendóue camerele Ungariei in 10 Iuniu 1871.).

(Urmare.)

CAPU VI. Despre primari'a comunale.

§ 63. Decisiunile corporatiunei representative si ordinatiunile jurisdictiunei le ecsecutéza primari'a comunale.

§ 64. Primari'a comunale constá, in comunele mice: din primariu si substitutulu lui (judele alu doile séu asesorulu másod- vagy törvénybiró), din celu pucinu 2 consiliari (juratu, eskúdt, hites) si din notariulu cercualu (körjegyző);

in comunele mari: din primariu si substitutulu lui (judele alu doile séu asesorulu, másod- vagy törvénybiró), din celu pucinu 3 consiliari, din cassariu, notariu, respective notarii comunali, tutorulu universale si unde este, din mediculu comunalu ordinariu.

In cetatile cu consiliu regulatu primari'a o formáza membrii consiliului (magistratului), adica primariulu cetatii (polgármester), capitanulu de politia, consiliarii, primu notariulu, notarii cu salariu ordinariu, primu procurorulu, procurorii cu salariu ordinariu, asesorulu orfanale, cassariulu, esactorulu, controlorulu, tutorulu universale, archivariulu, mediculu, ingineriulu si alti oficiali sistemisati prin comuna conformu impregiurariloru.

§ 65. In cetatile cu consiliu regulatu corporatiunea representativa stabilesce prin statutu relatiunea consiliului si a capului consiliului, a primariului cetatii, catra corporatiunea representativa, respective catra oficialii singurateci, precum si sfer'a de lucru, dreptu si activitate a consiliului si a oficialiloru singurateci si organisatiunea personalului ajutatoriu, manipulatoriu si servitoriu.

Acestu statutu e de a se susterne spre aprobare jurisdictiunei.

In comunele mice si mari relative la stabilirea detorintieloru primariului, notariului, consiliariloru, respective ale cassariului si tutorului universale, a statului personalelui servitoriu, municipiele, concernínti aducu unu **statutu generalu** in terminu de 2 luni dupa straformarea loru conformu legei mai nóue.

Pre basea acestoru norme generali comunele suntu obligate a stabilí in detaiu — cu respectu la relatiunile loru locali — statutulu comunale, care se reguleze agendele primariloru numiti si statulu personalului servitoriu. Statutele comunali estumodu aduse suntu de a se susterne asisderea municipiului spre aprobare.

§ 66. Trage plat'a regulata:

In comunele mice si mari notariulu, respective notarii, notariulu cercuale, si unde este, mediculu comunale ordinariu;

in cetati cu consiliu regulatu primari'a, toti membrii ordinari ai personalelui manipulatoriu si ajutatoriu.

Plat'a precum si cuantulu diurneloru casuali se fipséza de comuna prin unu statutu.

In comunele mice si mari: óre primariloru preste tota se li se dé plata? si cata? avendu in vedere usulu de pana acuma, relatiunile materiali ale comunei si ocupatiunea primariloru, acéea o statoresce comunele inse-si in statulu atinsu la §-lu de susu.

§ 67. Plat'a regulata anuale a primariului cetatii nu póte fi mai pucina decatu beneficiulu ce lu fipséza municipiulu respectivu pentru subprefecti.

Plat'a notariului comunalu pentru comunele mari, prelunga ascultarea corporatiunei representative si conformu relatiuniloru materiali ale comunei, respective ale comuneloru aliate, o statoresce municipiulu.

Acésta plata, nesocotindu locuintí'a libera ce e a se dá in natura, nu póte fi mai pucina decatu 400 fl. v. a.

Platile stabilite inainte de publicarea legei de facia nu se potu reduce (micsiorá). Esceptiunea in acestu respectu numai atuncia póte avé locu, déca comun'a respectiva va aratá, ca e prea ingreuiata si déca municipiulu va aprobá reducerea.

Municipiele suntu detorie a dispune despre ascurarea sortii notariloru imbetraniti si a veduveloru si orfaniloru notariloru prin infiintarea casseloru ajutatórie si de pensiune, séu a institutuloru subventionali. Pentru acestu scopu se potu aliá si mai multe municipie.

Pamenturile comunali folosite pana acuma de notari suntu de a se lassá si pre viitoriu la notari, inse venitulu anualu alu pamenturiloru, luatu dupa catastrulu de dare, se póte detrage din plat'a stabilita in bani gat'a.

CAPU V. Despre adunarile corporatiunei representative.

§ 68. Pre notariulu cercualu lu platescu in comunu satele (confederate).

Acéea, ca unu notariatu cercuale se tiena si vice-notariu pre langa notariulu cercualu, asemenea si acéea, ca notariulu cercualu si notariulu ajutante, in care comuna se locuiésca, si satele aliate in ce mesura se partecipe la plat'a notariului cercuale si la erogatiunile comune, — o decide din candu in candu vice-comitele pre langa ascultarea corporatiuniloru representative si a oficialului administrativu concernente; acést'a decisiune se póte apelá la adunarea generale.

§ 69. In comunele mice primariulu séu judele si consiliarii se alegu prin publiculu alegatoriu (§§ 37, 38 si 39), notariulu cercualu prin universitatea corporatiuniloru representative ale sateloru confederate;

in comunele mari tóta primari'a se alege prin publiculu alegatoriu;

ér' in cetatile cu consiliu regulatu prin corporatiunea representativa.

§ 70. Primari'a cu esceptiunea notariului se alege:

in comunele mice si mari pre trei ani;

in cetati cu consiliu regulatu pre 6 ani.

Notariulu comunalu si celu cercuale -si tiene oficiulu pre viétia, si numai in casurile urmatórie se póte destitui in calea administrativa;

a) pentru insuficienti'a la implinirea detorintieloru lui,

b) pentru indiferintia (nepasare) de oficiu,

c) pentru abusuri comise in sfer'a administratiunei publice.

In tóte aceste casuri, in urm'a relatiunei comunei séu a oficialului municipalu concernente municipiulu póte se destituie pre notariu din oficiulu seu in calea administrativa prin decisiunea adunarii sale generali;

Aducerea decisiunei municipiului totudéun'a trebuie se o previna o cercetare ordinaria.

Decisiunea munipiului se póte apelá la ministrulu de interne.

§ 71. In comune mice oficiulu de primariu (de jude) numai in casu de pedeca estraordinaria se póte respinge, si locuitoriulu comunalu alesu este detoriu a portá oficiulu celu pucinu unu anu sub greutatea pedepsei dilatabile pana la 100 fl.

In casurile pedeci estraordinarie la recursulu motivatu alu alesului, vice-comitele dá dispensa res. Decisiunea vice-comitelui se póte apelá la municipiu.

Celu ce a portatu degia unu anu de dile oficiulu de jude, séu a depusu pedéps'a in bani, nu se póte obligá cá se lu pórte mai departe, séu se lu primésca de nou in cursu de 6 ani.

§ 72. Alegerea primariei comunale se face in sesiunile (adunarile) restauratórie de oficiali (tisztujitá székeken) ale comunei.

Presiedintele sesiunei restauratórie in comune mice si mari e suprefectulu (szolgabiró), séu la casu de impedecare substitutulu lui desemnatu inainte spre acestu scopu prin municipalitate;

In cetati cu consiliu regulatu e vice-comitele, séu la casu de impedecare substitutulu delegatu spre acestu scopu prin municipalitate.

§ 73. Se póte alege de primariu fiacare cive maiorenu, care e alegatoriu comunale si nu cade sub esceptiunile enumerate la §§-ii 74 si 76.

Inse notarii, medicii, procurorii si inginerii se potu alege fara a fi fostu mai inainte alegatori comunali.

§ 74. Numai acel'a se póte alege de medicu, care are diploma de doctoru in medicina valida in statulu ungaru si arata pracsa de unu anu;

ingineriu numai acel'a póte fi, care este indreptatitu a-si duce de sine specialitatea si arata pracsa de unu anu;

ér' notariu comunalu si cercualu numai acel'a, carele s'a dechiaratu de capabilu la ducerea oficiului notarialu prin o comisiune (anchéta) permanenta a municipiului, delegata spre acestu scopu.

§ 75. Obiectele si modulu tienerei rigorosului notarialu le statoresce ministrulu de interne prin ordinatiune pre langa ascultarea municipieloru, avendu in vedere §-lu 21 din art. de lege XLIV din anulu 1868.

Suntu dispensati dela rigorosu aceia, cari cá notari ordinari au portatu celu pucinu de trei ani incóce in contienu oficiu notariale.

§ 76. Nu se póte alege de primariu comunale;

a) celu ce nu póte fi representante comunale;

b) preutulu, invetiatoriulu, functionariulu si impegatulu de statu si municipale de si are dreptu de alegere in comuna.

§ 77. Primariulu comunalu alesu in tót'a timpulu functiunei sale trebuie se locuiésca in comuna.

§ 78. In comunele mice si mari are locu candidatiunea.

Dreptulu de candidare lu ecsercéza corporatiunea representativa, si déca este cine se se insinue, insinue, pentru fiacare postu candidéza cate trei individi (§ 40).

Statorirea corporatiunei representative le aduce la cunoscientia in adunarea restauratória presiedintele aceleia.

Se póte votá cu potere valida numai pre candidatu, ér' in cetati cu consiliu séu magistratu regulatu numai pre acel'a, pre care l'au propusu inainte de restaurarea oficialiloru celu pucinu 10 representanti cetatianesci.

§ 79. Diu'a adunarei restauratórie o defige:

in comune mice si mari suprefectulu,

in cetati cu consiliu regulatu vice-comitele, respective substitutulu delegatu spre acestu scopu.

Totu loru li compete dreptulu si detorinti'a de a face predispusetiunile de alegere, a publicá si conduce alegerea si de a tiené ordinea.

§ 80. Alegerea se face prin aclamatiune séu votare.

Déca diece alegatori ceru votisare, presiedintele este obligatu a o ordoná.

§ 81. Votisarea se face:

in comune mice si mari prin insemnarea numelui si a votului votantiloru,

in cetati cu magistratu regulatu prin cedulice de votisare.

Insemnarea voturiloru, culegerea cedulíceloru de votisare, numerarea voturiloru se midiulocesce in publicu prin o delegatiune numita de presiedinte.

§ 82. Toti membrii primariei se alegu cu maioritate de votu absoluta.

Déca n'a obtienutu nici unulu dintre candidati maioritate absoluta, se face votisare nóua intre doi candidati, cari au obtienutu mai multe voturi.

§ 83. Candu devine in vacantia vreo statiune de notariu cercualu séu comunalu, suprefectulu deschide concursu publicu, si acel'a lu publica in te-

ritoriului municipiului respectivu, ba conformu impregiurariloru, in tóta tiér'a.

Concurentii, déca suntu civi ai patriei si dovedescu cerintiele (conditiunile) prescrise in lege, cu totii suntu a se considerá cá candidati si se potu alege.

§ 84. Pre notariulu cercualu lu alegu representantii comuneloru (sateloru) confederate, sub presidiulu suprefectului in locului de residentia a notariului cercuale.

§ 85. Statiunile devenite intr'aceea definitiviu in vacantia se implinescu prin restaurare de oficiali ordinaria, ér' statiunile devenite in vacantia provisoriu, prin substituire.

Substituirea se tiene de sfer'a de activitate a corporatiunei representative.

Cu ocasiunea restaurarei si substituirei:

in comunele mice si mari presiedidéza suprefectulu,

ér' in cetati cu magistratu regulatu déca se imple statiunea de primariu alu cetati (polgármesteri állomás), vice-comitele (§ 80), altmintrea presiedintele ordinariu.

Primarii intr'aceea alesi séu substituiti remanu in oficiu pana la restaurarea generala de oficiali.

§ 80. Fiacare membru alu primariei va depune inaintea corporatiunei representative juramentulu urmatoriu:

„Eu N. N. juru, ca voiu implini cu punctualitate conscientiósa detorintiele mele impreunate cu oficiulu meu. Asia se -mi ajute Dumnedieu!"

Déca alesulu ar' afirmá, ca juramentulu e contrariu convictiunei sale relegionari, are se faca promisiunea urmatória:

„Eu N. N. promitu serbatoresce, ca voiu implini cu punctualitate conscientiósa detorintiele mele impreunate cu oficiulu meu." (Va urmá.)

Cronica esterna.

ROMANI'A. Dumineca in 17 Oct. s'a deschisu sesiunea estraordinaria a corpuriloru legislative in Romani'a dupa indatinatulu programu, insemnatu cu mare grandóre. Domnitoriulu in messagiulu seu insufla despre relatiunile interne si despre starea tierei o mare bucuria si cu satisfactiune -si complace in presenta stare a lucruriloru. — Despre relatiunile esterne facia cu Pórt'a si cu puterile garanti abia atinge conditiunea de supunere credintiósa. Caus'a finantiale si a caliloru ferate si multe alte proiecte voru fi obiectulu lucrariloru. Vomu vedé totu cuprinsulu. —

Pe diurnale nu le tienu loculu, ca in urm'a prusianiloru, cari li insielara, guvernulu de adi va concede continuarea cladirei drumului de feru companiei austriace, care va amenintia cu roiuri vietí'a nationale a Romaniei. —

Offenheim cu secretariulu Gall au si sositu in Bucuresci, cá se faca propuneri de invoiéla in numele detentoriloru de obligatiuni. —

— S'a deschisu ministrului romanu de resbelu unu creditu estraordinariu de lei 11.145 bani 75, asupra ecsercitiului 1871, pentru intretienerea a 193 cai, necesarii visitatiei piqueteloru dupa frontiera, pe timpulu dela 16 Octobre pana la 31 Decembre anulu curentu. —

— In nóptea de 14 spre 15 Oct., la Rimnicu-Seratu, d. Costache Vernescu a fostu assasinatu. Crim'a s'a comisu de doi indivídi. Unulu din ei s'a prinsu; justiti'a este in urmarirea celui altu. Amendoi suntu greci, unulu erá servitoriulu victimei. Se astépta detaliuri asupra modului, cum s'a petrecutu crim'a. —

Berlinu 25 Oct. Reichstagulu a adoptatu in antai'a si a dóu'a citire conventiunea inchiaiata cu Francí'a la 12 Octombre.

Bismark a declaratu, ca modificarea catoru-va stipulatiuni ale tractatului de pace este in interesulu ambeloru parti. Garantiele date de guvernulu francesu nefiindu acceptabili, de acea s'a facutu noulu arangiamentu. Departementele desiertate voru fi neutralisate; ér'a restulu teritoriului francesu ce se afla ocupatu de trupele prusiane presenta garantii suficiente. —

Darmstadt 24 Oct. Teatrulu ducalu este in flacari. —

Versailles 23 Oct. Cea mai mare parte din presiedintii alesi de catra consiliele generali, si cari suntu pana acum cunoscuti, se unescu cu politic'a guvernului. —

Rio-Janeiro 25 Oct. Senatulu a votatu proiectulu de lege privitoriu la emanciparea robiloru.

Mai nou. Diet'a din Pest'a s'au reintrunitu in 28, si Helfi din stang'a estrema a interpelatu pentru amestecerulu lui Andrássy in cert'a nemtiloru cu cehii.

Hohenwart s'a demisionatu. Holzgethan primesce presidiulu ministeriale provisorie, pana se va forma unu nou ministeriu, Vehli chefu de sect. inGrigesce de interne, Fiedler de cultu, Mitis de justitia, Wiedenfeld comerciu, Possinger agricultura provisorie.

Cehulu Rieger reintornatu se primi cu scomotu in Prag'a cu cantece nationali, trasu de nationali pe strate cu careta, elu incuragiá pe cehi se pedureze pana in fine, ca voru invinge. Cehii atacara biroulu redactiunei germane si teatrulu germanu si se si reincepú actiunea politiei, care imprestiá poporulu si facú la arestari, intre slava cehiloru, cari tocma de asta se bucura. Focu se facura cehii pe maghiari, si amenintiarile cu resbunare prin diarie asuprale casiunara si suspindere de diarie cehe. Lucruri incordate ne astépta prin tóta monarchi'a, pana va veni man'a de feru absolutistica. —

---

ad Nr. 2537/1871. 1—3

Publicatiune.

Partea fosta a contelui candu-va Bánffy Iosifu, mai tardiu a lui Dr. Neymister, din Cinade si Cergaulu micu, in departiare de 2½ óre dela Blasiu si 5 óre dela Sibiiu, — afara de paduri, — si statatórie:

A. In Cinade din:

a) locu aratoriu .	216	jugere	1531 □°;
b) fenatie si gradine	345	„	665 „
c) vinie . .	2	„	— „
d) pasiune . .	358	„	832 „
e) locu neproductivu	11	„	1349 „

B. In Cergaulu micu din:

f) locu aratoriu .	89	jugere	1527 □°;
g) fenatie . .	48	„	825 „

un'a cu curte si cladirile de locuitu si economice, cu ospetaria din Cinade cu totu; mai departe cu dreptulu de carcimaritu alu acestei curti din Cinade si Cergaulu micu, si cu dreptulu de moraritu tienutoriu de acést'a curte in otarulu Cinadei, tóte cá apértinentii ale acelei parti, devenita in de curundu pre calea cumperarei, de proprietate a fondului de institutiune numitu a P. P. Basiliti din Blasiu, celui mai multu promitietoriu se va dá in arenda pre calea licitarei publice, pre timpulu dela 1-a Ianuariu 1872 pana in 31 Decembre 1874 st. n., adica pre 3 ani.

Licitarea se va tiené in 30 Novembre a. c. st. n. a. m. la 11 óre in cancelari'a jurium inspectorale din curtea metropolitana din Blasiu, prin una comisiune, ce va fi esmisa pentru acestu actu.

La terminulu amentitu se voru primí numai astfeliu de promisiuni, ce voru trece preste sum'a arendatitia anuale de 4500 fl. v. a.

Doritorii de a licitá, voru avé a fi provediuti cu unu vadiu de 450 fl. v. a.

Oferte scrisali sigilate, inca se voru primí; subscrise cu man'a propria, ori prin unu alu 3-lea individu, cá subscrietoriu de sume, coramisate prin dói martori sciutori de scrisorie, si provediute cu vadiulu de 450 fl. v. a., si care voru fi a se substerne subscrisului consistoriu celu pucinu cu una septemana inainte de terminulu respectivu de licitare; a caroru desfacere se va intemplá dupa incheiarea promisiuniloru verbali dela respectivulu terminu, ci in casu de promitere egale, promisiunea verbale va avé prioritate.

Conditiunile de licitare, si pana la terminu de licitatiune se voru poté vedé in cancelari'a advocatului clerului, in tóta diu'a si inainte si dupa amédi.

Datu din siedinti'a consistoriului metropolitanu gr. cat. de Alb'a Iulia, tienuta in Blasiu la 24 Octobre 1871.

Simeonu Popu Mateiu m/p.,
notariu consist.

Nr. 1934 — 1871. 2—3

Publicare.

Eschisivulu dreptu de vendiare de vinarsu alu urbei Fagarasiu se va esarendá, pre timpulu din 1 Ianuariu 1872 pana in finea Decembre 1874, pre calea licitatiunei, in 15 Novembre a. c. deminéti'a la 10 óre.

Pretiulu esclamatiunei e 9100 fl. v. a. Doritorii de a licitá suntu datori a depune unu vadiu de 10%.

Conditiunile de licitare se potu vedé sub órele oficióse, la acestu magistratu.

Fagarasiu in 14 Octobre 1871.

Magistratulu urbanu.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de invetiatoriu la scól'a centrala din Hatiegu se deschide concursu pana la 20 Novembre a. a. st. nou.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu de 300 fl. v. a. si dupa intarirea definitiva dreptulu de pensiune. Intarirea definitiva urméza, déca respectivulu in cei d'antai doi ani va dá probe de abilitate si portare buna. Limb'a propunerei e cea romana. Fii de granitiari, avendu asemenea coualificatiune, voru fi preferiti. Cererile instructe cu documentele recerute suntu a se adresá subsemnatului comitetu.

Sibiiu in 16 Octobre 1871.

Comitetulu administrativu de fondulu scolasticu alu fósteloru granitiari din regimentulu rom. I.
2—2

Nr. 2063/pol. 1871.

Edictu.

Licitatiunea de drepturi de carcimaritu a comunitatiloru: Balomiru, Sibothu, Vineri'a si Cugiru in scaunului Orastiei pe timpulu de trei ani 1872, 1873, 1874, precum si de moraritu in comunitatile numite si anume:

1. In Balomiru in mor'a alodiala din diosu cu 2 róte.

2. In Sibothu in mórele amendóue cu cate 2 róte.

3. In Vineri'a in mórele amendóue un'a cu 2 alta cu 5 róte.

4. In Cugiru in mórele amendóue un'a cu una róta, alta cu 2 róte

se va tiené aici in Orasti'a in cas'a magistratuala in 28 Nov. 1871 la 9 óre.

Conditiunile de licitatiune se potu vedé la subscrisulu inspectoru in Orasti'a.

Dela magistratulu cetatianu scaunalu.

Orasti'a in 18 Octobre 1871.

Ioane Balomiri m/p.,
inspectoru.
2—3

Cursurile

la bursa in 30 Octt. 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 66	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 39	„ „
Augsburg	—	—	117 „ 80	„ „
Londonu	—	—	118 „ —	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	58 „ 15	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			68 „ 20	„ „
Obligatiunile rurale ungare			80 „ 25	„ „
„ „ temesiane			78 „ 50	„ „
„ „ transilvane			74 „ 75	„ „
„ „ croato-slav.			— „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	783 „ —	„ „
„ creditului	—	—	296 „ 10	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.